

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerl esztőség: Budapest, V., Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet
A lapra vonatkozó mindenemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Hivatalos rész. — Még egyszer a mennyiségi planktonvizsgálatról. Répássy Miklós. — Legújabb adatok az édesvízi ángolna életrajzához ismeretéhez. Dr. Unger Emil. — Az új orosz halászati törvényjavaslat. (Folyt. és vége.) — Tájékoztató az édesvízi halászlóról és halgazdaságról. (Folyt.) Répássy Miklós. — Jogeset. — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Tárca: Pisztráng és romantika. Dr. Vutskits György. — Hirdetések.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a „Dunajecz-Bialkai“ halászati társulat üzemtervét 1912. évi 126,832. szám alatt kelt elhatározásával jóváhagyta.

Még egyszer a mennyiségi planktonvizsgálatról.

Irta: Répássy Miklós.

Régi igazság, hogy jól felelni csak jól feltett kérdésre lehet. Valamint az is bizonyos, hogy valamely eszközt csak akkor tudunk igazán célunk elérésére felhasználni, ha az eszköznek magának a lényegével teljesen tisztában vagyunk. Eszembe jut pedig mindez annak az ötletéből, hogy mostanában többször esett szó a *quantitativ planktonvizsgálatról* nemcsak e lap hasábjain, hanem a közérdekű ismeretek terjesztésében oly nagy-jelentőségű „Természettudományi Közlöny“ is. (Náday L. „A vízgazdászati és a mennyiségi planktonelemzés“ T. K. 1913. február 15.)

A plankton rendkívüli nagy szerepét a halak életében s így a mesterséges halászatnál is mindenki ismeri. Értendő tehát, hogy ez a plankton, a mely a természetes haltáplálék zömét adja, mindenképp közelről érdekli a halászokat s annak lehető növelésére törekszik minden okszerűen dolgozó haltenyésztő, általában abból indulva ki, hogy mentől dúsabb, sűrűbb a plankton a tóban, annál bővebb, nagyobb lesz a haltermés. A planktonnak a haltermésre való ez a nagy befolyása megmarad még akkor is, ha, a mint azt a modern intenzív üzemekben teszik, a halakat legfőképpen *mesterséges* takarmánnyal hizlalják is. Ezért szükséges az, hogy minden tógazda figyelemmel kísérje tavainak planktonéletét s ezért kívánatos, hogy ennek az életnek ne csak külső, formai —

minőségi, qualitativ — megnyilatkozását figyelje meg, hanem igyekezzék annak *mennyiségi, quantitativ* eredményét is megállapítani.

Csak hogy rosszul fogna a munkához bárki is, ha az utóbbi dolog alatt a plankton mennyiségének *abszolút* értelemben való meghatározását értené; vagyis ha arra a kérdésre keresne feleletet, hogy valamelyik tóban egy bizonyos időben mennyi a plankton mennyisége, mondjuk súly szerint?

Ezt megállapítani gyakorlatilag egyszerűen lehetetlen. Utalunk e tekintetben az Unger Emil dr. által előadottakra (Halászat 1912. november 15. Néhány szó a halastavak *quantitativ* planktonvizsgálatairól) és a Metzli Camil által felhozottakra (Halászat 1913. február 15. Az iharosi tógazdaság halászati eredménye 1912-ben). De minden egyébtől eltekintve, ma még nem ismerünk oly eszközt, melylyel egy bizonyos meghatározott térfogatú vízben élő plankton *teljes mennyiségében*, a legnagyobb alakoktól a legkisebb baktériumokig, ki tudnánk fogni (Dr. A. Steuer. Planktonkunde. Leipzig 1910. P. 151.). Már pedig elsősorban erre volna szükség. Aztán gondolkozhatnánk a többi nehézség leküzdésén.

Azonban lássuk csak, hogy valóban szükségünk van-e a planktonmennyiség ilyen *abszolút* ismeretére? Aligha.

Mi célja volna annak? Az, hogy abból kiszámíthassuk, mennyi hal nőhet fel abban a vízben? De hiszen ahhoz először is ismernünk kellene azt a határfokot, a melylyel a plankton, mint táplálék a halhúskepzésben részt vesz. Erre vonatkozólag pedig még senki se végzett exakt kísérleteket; de aligha fog is végezni, mert az ahhoz szükséges planktonmennyiséget megfelelő állapotban összegyűjteni s készletben tartani aligha sikerülne. Másodszor ismernünk kellene mindig a planktonnak azt a mennyiségét is, a mely mint táplálék tényleg érvényesül is. Mert az bizonyos, hogy valamely tóban levő plankton mennyiségének mindenkor csak egy bizonyos, előttünk

ismeretlen hányada kerül bele a halak gyomrába. Különben pedig — s ezzel kezdhettük volna — azt, hogy tényleg mennyi halat termel a víz, sokkal egyszerűbben megtudjuk őszkor, mikor a tavat lehalásztuk s a halat lemásztuk. Az így nyert adatokon úgy se változtatna semmiféle előleges kiszámítás!

Másért érdekel bennünket a plankton.

Legjobban világítható meg a dolog, ha pl. a szárazföldi háziállatok legelőjéhez hasonlítjuk a tavat. A természetes haltáplálékot nevelő víz tényleg az a hálnak, a mi pl. a birkának a füvet termő legelő.

A tó a maga planktontermésével a hal *legelője* a szó szoros értelmében. A hal a vízben, mint a legelő állat a mezőn, ide-oda jár; közben eszik. Nem mindent; a mihez éppen legkönnyebben hozzáférhet. Esetleg válogat is, akár a legelő állat a fűben. Maga a plankton pedig épp úgy nő, gyarapszik, fogy, silányabb vagy bőségesebb, mint a mező füve. A mint az jó talajon, kedvező nedves meleg időben kövér legelőt ad, úgy a hal természetes tápláléka is jó minőségű vízben, jó időjárás mellett bőségesen fejlődik s dúsan terített asztalt juttat a tó halmérségének. És bizony aligha jutott még valakinek eszébe, hogy kiszámítsa — pedig talán könnyebb volna — hány métermázsa fű terem egy bizonyos nagyságú birkalegelőn? Mert ha kiszámíthatná, se sok hasznát venné. Azt azonban nagyon is megfigyeli s számon tartja a gazda: *jó-e, dús-e*, a legelő? Magát a legelőt is vizsgálva, de meg a legelő állatot is szemmel tartva!

Azt hiszem, hogy ebből kiindulva juthatunk halastavaink planktonvizsgálatánál is a leghasznavehetőbb eredményekhez.

A gazda nem a fűtermés súly szerint vett mennyisége után ítéli meg, hogy hány darab marhának elég a legelő, hanem bizonyos gyakorlati tapasztalatok alap-

ján a legelőterület nagyságából állapítja azt meg. Épp így valamely tónál is nem a plankton súlyszerinti mennyiségéből ítéljük meg a tó halhústermőképességét, hanem — ugyancsak bizonyos gyakorlati tapasztalatok alapján — a vízterület nagysága szerint. A mint ugyanazon nagyságú *jobb* legelő több marhát tud felnevelni, úgy ugyanazon nagyságú *jobb* tó nagyobb halhúshozamot ad.

Ezt a *minőséget* tehát teljesen gyakorlati alapon a mindenkor pontosan megállapítható s abszolút számokkal kifejezhető *hozammal* jellemezzük.

Elméletileg ez tulajdonképp nem egészen helyes, mert a hozam nemcsak a legelő vagy víz minőségétől függ, hanem a nevelt állat, illetőleg hal minőségétől, fajtájától is. Azzal a fajtával, a melyik a táplálékot — füvet, plankton — jobban dolgozza fel, jobban használja fel, jobban tudom a legelőt vagy vizet kihasználni s így ugyanazon a területen nagyobb hozamot kapok. Azonban ugyanazt a fajt feltételezve, a hozam mégis teljesen s abszolút jellemzi a legelő vagy tó jóságát.

Ebben az értelemben vett hozam tehát a természetes tápláléknak úgyszólván egyenes függvénye; azért a plankton — tágabb értelemben a halak mindenféle természetes táplálékát értvén azon — maga mindenesetre szintén *jellemzi* a víz minőségét, de nemcsak jellemzi, hanem a víz halhústermő minősége egyenesen a planktontól függ.

A planktonvizsgálatra mindezek alapján azért van tehát szükségünk, hogy egyrészt a természetes haltáplálék életfeltételeit, fejlődését stb. kitanulmányozzuk s így gyarapítását öntudatosan előmozdíthassuk, másodsor, hogy megítélhessük, vajjon ebbeli törekvésünk eredménynyel járt-e? De nyilvánvaló, hogy az itt említett egyik cél sem igényel *abszolút kvantitatív* planktonvizsgálatot.

Pisztráng és romantika.

Irta: dr. Vutskits György.

Magasan fenn, a szovátai hegytetőn, a bükkösben, jókedvű, hangos társaság üli körül az ást! gyepasztalt, közepén hunyorgó, izzó parázs felett pirul a „*flecken*“ pattogó serczegéssel; néha kilocscsan a zsírja a parázusra, nyomában magasan csapódik fel a láng, libben, hajladozik, tánczol és összezszugorodva elbúvik az izzó széndarabok között.

Finom szag keveredik az éles, tiszta levegőbe és erősen kaczerkodik az orrokkal; az asztal körül ülők előre hajolva nézik a sütés folyamatát.

A doktor a szakács. Nagy ágdarabbal szorgosan piszkálja, kotorja a paraszt a sütőrács alá és önérzetes hangon biztosítja a kompániát, hogy „ilyet még öregapátok sem evett“ — és csúfolkodva teszi hozzá, hogy „Magyarországon“ ennek a hírért sem ismerik, pedig akkor nem is tudják, mi a jó!

Hát erre mifelénk Dunántúl, igaz, hogy nem tudják, hogy ez valami speciális erdélyi húsétel, a mivel csakugyan nagyra vannak; de meg kell adni, hogy kitűnő.

A doktor terjedelmes magyarázatából kivettem, hogy sertés, borjúhús, vesepecsenye, füstölt szalonna kell hozzá, valamilyen nyeles rácsos sütő alkalmasosság és a mi a fő — nagy szaktudás!

Mikor a doktor a magyarázat végére ért, ünnepélyesen jelentette, hogy a remekmű kész. Oszlja is nyomban a porciókat és mi eszszük áhítattal, lassan; ő pedig ott áll, akár egy Napoleon, keresztbe font karral és fölényes mosolylyal inkasszálja a magasztalásokat.

— „Hát jó! Bizony Isten felséges, doktorkám! Ha a sárvári régensherczeg tudná ebbeli képességedet, nyomban megfogadna

udvari szakácsának; úgy olvastam, hogy nagyon szereti a magyar kosztot. Hanem nekem mégis más kell!

Ha már ide bolondították az embert, mindenféle csábígéréttel, anzikszszal, ebbe a szép Erdélyországba, hát hol a pisztráng? Pisztrángot adjatok, erre-amarra, mert én a nélkül haza nem szégyenkezem!

Leszóltam én otthon mindenféle halat, kecsagét, süllőt, fogast és kivágtam nagyhetykén a rezet, hogy csak a pisztráng az úri étel, az meg annyi van odalenn Erdélyben, mint nálunk a keszeg és ha lekerülök ide Szovátára, annyit eszem, hogy úgy meghízom tőle, mint a halon tartott kácsa. De itt vagyok már három hete, még akkorkát sem láttam, mint a kisujjam, pedig mindennap zaklatom érette a pinczéreket!“

— „Hát pisztrángot süss doktorkám, azt!“ hagyja rá széles jó kedvvel egy pesti úr. „Húst otthon is ehetem, én is mindenféle variációban!“

A doktor diadalmas képe elszontyolodik és lemutat az ágdarabbal, a mivel a paraszt kotorta mélyen a völgybe, hol morajló zúgással, vad rohanással, fut a „*Sebespatak*“ ága, onnan felülről a fehérfejú havasokból.

— „Eridj pajtás oda le. Fogj ha tudsz! Vanni van benne, hanem azt úgy őrzik, mint az aranyat, akár itt a hegyekben a sót a finánczok. Különben, ha annyira kötőd magad, a „*Patakmajorban*“ talán kapsz, patikai árban és adagolásban, hogy attól ugyan gyomorrontást nem kapsz.“

— „Pénzért könnyű! De itt a szabad természet ölen csak nem zavarjuk a hangulatot holmi sivár vásárral!“ — pattog a pesti.

„Hát akkor várj csak! Ha éppen romantika kell... és a sunyi doktor hangja lehalkul, hogy illetéktelen fülek meg ne hallják. „Ha már annyira odáig vagy a pisztrángért, szövetkezz a Mózessel!“ —

A plankton életfeltételeinek kiderítésére, fejlődésének tanulmányozására stb. rendszeres természetrajzi, élettani megfigyelések szükségesek, a melyeknek az abszolút kvantitatív vizsgálatokhoz semmi közük nincs.

Annak a megállapítására pedig, hogy a plankton fejlődésére irányuló törekvéseink eredménynyel jártak-e, elég az illető tó, hogy úgy fejezzem ki, mindenkori *planktonbeli állapotának* bizonyos oly meghatározása, a melynek alapján az egy előbbi állapottal nekünk megfelelő módon összehasonlítható. Ennél az állapotmeghatározásnál az a fő, hogy az mindig ugyanazon módon, ugyanazon eszközökkel, ugyanazon rendszer szerint történjék, mert következtetni az összehasonlításokból csak ez esetben lehet. Itt jöhet tehát az szóba, hogy pl. valamely tóban több helyet kijelölve, mindig ugyanazon a helyeken, ugyanazon hálóval, ugyanazon sebességgel huzva, ugyanazt a vízmennyiséget szűrjük át időnként. Az eredmény ugyan semmiképp sem lesz az egész tóra vonatkozólag a plankton kvantitatív megállapítása, de igenis teljesen jellemző lesz a tó mindenkori *planktonbeli állapotára*.

(Folyt. köv.)

Legújabb adatok az édesvízi ángolna élettrajzájának ismeretéhez.

Dr. Johs. Schmidt: Danish Researches in the Atlantic and Mediterranean on the Life-History of the Freshwater-Eel című közlése nyomán.¹⁾

Írta: **dr. Unger Emil**, kir. asszisztens.

Dr. Johs. Schmidt, a nemzetközi tengerkutatás dán bizottságának tagja nemrég igen érdekes közleményben számolt be éveken át folytatott kutatásainak eredményei-

¹⁾ Internat. Revue. V. 2—3 p. 317—342. 1912. — Először dán nyelven 1912. június havában jelent meg.

„Becsés tatája az a vén székely; ott áll ni! ide egy kődobásra, berbécseket legeltet. Érts szót az öreggel és a csemetéje „lelkem jó Mózeském“, ki különben csapnivaló csirkefogó, akár egy ferencvárosi jassz ifjú, majd szerez neked. Oda se néz annak a hetecskének, a mely a „pisztrángszerzésért“ neki rendszerint kidukál; csak piczulákat lásson!”

— „No hát beszélj a tátival“, mondja a pesti vendég tágkörű lelkiismeretével és hajtja a gyomra a vén székely felé, ki áll mozdulatlanul, mint egy kőszobor a dombtetőn, csendesen kérődzve, akár a berbécsei, egy kis bagón.

— „Te! nehogy mindjárt azon kezd, mert szóba se áll veled, hanem az ordáját, a túróját dicséred“ — kiált utána a doktor. A pesti úr a tanácshoz híven a berbécseken kezdi és onnan rátér az ordára.

Az öreg ravaszképű góbé tisztességtudóan kiveszi a bagót és gondosan elraktározza a bocskorába és csak aztán szólal meg nagy önérzettel:

„Haszen, jóhelyen kereskedik az úr, mert nem dicsekvésből, de olyan ordát, mint én, senki sem főz a határban. Holnap egészen frisset főzök, hozhatnék, ha erre jár az úr.“

— „Jó, jó öregem, hanem másról is szeretnék én magával szót érteni“ — és az öreg markába nyom két finom szivart, — „de csak úgy négy szemközt“.

— „Lehet instálom, lehet!“ — és oldalba rúgja azt a piszkos kis kutyát, mely körülötte süntörög, hogy meg legyen a kívánt négy szemközt.

— „Pisztráng kéne, bátyám! hallom a fia a Mózes, érti a módját.“

Az öreg barátságos ábrázatja kellelten lesz, a vállat vonogatja és becsmélve forgatja piszkos ujjai közt a két szivart s dünnög.

— „Nagy sor az! Szegény lelkem, Mózeském, csupa jószívűség-

ről, a melyek világosságot derítettek az édesvízi ángolna (*Anguilla vulgaris*) biológiájának több fontos részletkérdésére is. Ez a halfaj, — mint tudjuk²⁾ — az ókortól fogva napjainkig híres fejlődésének titokzatossága miatt, amennyiben álczája Grassi és Calandruccio olasz kutatók 1896 és 1897-ben történt felfedezéséig egészen ismeretlen volt. Ez a két olasz bűvár kimutatta, hogy a messinai szorosban előforduló s *Leptocephalus brevirostris* néven leírt, körülbelül 70 mm. hosszú sajátságos állatka nem más, mint a közönséges ángolna fiatalkori alakja, álczája.

Ezzel a korszakos fölfedezéssel azonban korántsem hullott le a fátyol az édesvízi ángolna titokzatos élet-történetéről, sőt tág tere nyílt a találgatásoknak és föltevéseknek. Schmidtnek éppen az a legnagyobb érdeme, hogy exakt vizsgálataival nem egy még nemrég neki is valószínűnek látszó föltevés tarthatatlanságát mutatta ki, s a további kutatásokat helyes irányba terelte.

Mínthogy ángolnánk álczája egyetlen példány kivételével, a melyet Lo Bianco Capri szigete közelében fogott, csupán a messinai szorosból volt ismeretes, igen valószínű volt többi közt az a föltevés, hogy halunk a Földközi-tengerben ívik, s onnan vándorol az Óceánba, majd a folyókba.

A nemzetközi tengerkutatás dán bizottságának „Thor“ nevű hajója 1904 tavaszán Izland és a Farői-szigetek között czirkált, midőn éjnek idején nagy meglepetésre egy édesvízi ángolnaálcza került a hálóba. Ezt követte ugyanazon évben egy második, a melyet Farran a „Helga“ nevű irországi kutatóhajó útján Irországtól nyugatra fogott. Ez volt az első két eset, hogy halunk álczája a Földközi-tengeren kívül az Atlanti-tengerből hálóba került. Mindkét példányt a víz felszínétől nem

²⁾ L. Halászat: XII. évf. 4. sz.

ből szerzett párszor halat, oszt becsukták érte, rajta vesztett. Ám hát szólhatok érte éppenséggel.“

Magasan a dombtetőről, éles füttyszó sivít a bükkösbe. A kis piszkos örvendő csaholással felel, hogy csak úgy visszhangzik bele. Az öreg hátra se néz; gyűn a Mózes. A jeles ifjú jámbor köszöntéssel érkezik.

A pesti úr előterjeszti Mózeskének a kívánságát és közben erősen csörgeti nadrágzsebében a piczulákat.

Mózesnek ez zene! Ravasz apró szeme, sűrű pillogással hunyorog a zsebre és rövid gondolkodás után: ígér!

Ígér sok nagy piros pettyes pisztrángot és célzást tesz némi előlegre, a mivel a kenyerespajtását, a Miskát is szerződötti.

Mert ők csak kettesben dolgoznak.

Némely piczulák és] parolák leadása után az úr visszaindul a fleckenes kompániába.

— „Nó lesz-e?“ — kérdik karba.

— „Nó ná!“ — vág vissza sunyin a pesti. — „Fölkötheted hónap is doktorkám a szakácskötényedet; pisztrángsütés léssen!“

— „Á'men“ — zúgják a karok és rendek, melyben az eklézsia és paróchia is bennértődik.

Mózeske, zsebében a kedves kis pénzeket zörgetve, felfelé üget a dombon, leereszkedik a völgybe és vágat egy kis kunyhó felé, a hol az ő hív szövetségese, a Mihály lakik.

Benyit a konyhaajtón; a fain juhszag, gőz, maró füst csak úgy gomolyog kifelé. Mózes kéjjel szívja be a felséges töményt is drágább illatot. Mihály apja ordát főz egy ménkű nagy kondérban és kavarás közbe, hátra sem nézve, duhogva kérdi: „No mi kéne Mózes?“

— „A Miska.“

— „Má meg?“ — Az öreg kérdezetlen tudja, hogy Mózes mi

mélyen fekvő rétegből, de olyan helyen fogták, a hol a tenger 1000 m.-nél mélyebb.

E rendkívüli eredménytől sarkalva, a dán bizottság 1905. júniusában újabb vizsgálatokat kezdett, midőn az Atlanti-tengernek Izland és Nagy-Britannia közé eső részén keresték az ángolnaálczákat és pedig szép sikerrel, mert több száz példány került hálójukba. Egyetlen hálózattal 70 példányt is fogtak.

Az 1000 méteres mélységvonaltól sem északra, sem délre nem találtak ángolnaálczákat. Hiába keresték tehát az Északi-, Balti- és Norvég-tengerben. Ebből azt következteti Schmidt, hogy az ezekben a tengerekben élő kifejlett ángolnák is mind az Atlanti-tengerből vándorolnak be.

Az 1905. évi dán vizsgálatoknak az a nagy eredménye is volt, hogy megcáfolták Grassi és Calandruccio amaz állítását, mely szerint az édesvízi ángolnaálczái a tengerfenéken élő lények, melyek igen nagy mélységekben lerakott petékből kelnek ki, s a felszínre csak speciális körülmények között, mint pl. a messinai szorosban kerülhetnek, hol azokat örvények sodorják föl. Ez a nagyon is plauzibilisnek látszó hipotézis szintén megdőlt s bebizonyult, hogy halunkálczái a felső vízrétegekben élnek.

1905-ben a dán expedíció csupán legfeljebb 2000 m. mély vizek fölött kutatott. Schmidt azt hitte, hogy az álczák ott is keltek ki s annak a magyarázatát, hogy vajjon[?] miért csak a kifejlesztett (körülbelül $7\frac{1}{2}$ cm. hosszú) lárvákat találta, úgy adta meg, hogy feltételezte, hogy az ángolnaálczák fejlődésének egyes stádiumai az évszakoknak megfelelően váltakoznak.

1906-ban a fiatalabb álczák keresésére indultak, de a viharos idő miatt csak május elején kezdhették meg a kutatást. Ekkor Spanyolország északi partjaitól Irország délnyugati partjáig halásztak, de a kifogott ángolna-

álczák nem voltak kisebbek, mint a melyeket az előző év júniusában találtak. Augusztusban és szeptemberben ugyanez volt az eredmény, de azért egy értékes tapasztalattal gazdagabbak lettek a „Thor“ utasai: az ángolnaálczákat nem csupán a 2000 és 1000 m.-es mélységvonalakon belül, hanem az átkutatott legmélyebb vizekben, 4000—5000 m. mélységek fölött is megtalálták, továbbá azt tapasztalták, hogy a legifjabbak a partoktól legtávolabb, az idősebbek s már átalakulóban levő példányok pedig a partok közelében tartózkodnak. A május-júniusi zsákmány egyetlen példánya sem mutatta még az átalakulás jeleit, az augusztusi és szeptemberi példányok legnagyobb része ellenben átalakulófélben volt. 1906-ban a „Thor“ utasai a 15. hosszúsági fokig hajóztak nyugat felé és csaknem 5 hónapot töltöttek el az annyira óhajtott fiatalabb (kisebb) álczák hasztalan keresgélésével. Ekkor Schmidt látta, hogy a probléma megoldása nem oly egyszerű, mint ő azt első közlésében (1906) hitte s 1909-ben, addigi kutatásai eredményeképpen azt állította, hogy az ángolnaálczák nagy mélységek fölött, távol a partoktól kelnek ki, a tengerfenékhez azonban semmi közük sincs.

Ezek után téli vizsgálatok lettek volna szükségesek, mert föl kellett tenni, hogy az álczák az évnek annak a részében kelnek ki és nőnek föl, a melyben eddig még nem kutattak. Egyébként az eddig kifogott körülbelül $7\frac{1}{2}$ cm. hosszú álczák koráról semmit sem lehetett még tudni. Ámde télvíz idején, távol az Atlanti-tenger belsejé: „Thor“ hajóval vizsgálatokat végezni nem lehetett, miért is elhatározták, hogy a Földközi-tengerre mennek, az ángolnaálczák felfedezésének klasszikus helyére.

Ennek az expedíciónak az eredménye hozta a legnagyobb meglepetést. 1908 decemberében az Ionitengeren, majd a Baleári- és Tyrrheni-tengeren kutattak.

járatban van. — „Majd megint rajta vesztek; osztég dologdó is van, nem ér rá a Mihály hüsselni.“

Mózes megzörgeti markában a pénzt. — „Úri kundsajt van. Szép summát kivasalok belőle. Ehun a felpézn rá“ — és nyújtja az öreg felé a fényes hatoskákat.

Az kap rajta, mint kutya a konczon és engesztelődvé mondja: — „Hát csak eridjete!“

Polkázik szíjas bocskorával Mózes kifelé az ajtón, az akol felé, ott vagon a Mihály hasonfekve a fűben.

Egy-kettőre összesztimmelnek és indulnak lefelé a völgybe, keresztül az erdőn, lopva, bujkálva. —

Zúgva, gyöngyözve fut a Sebespatak, nekilocsan a fekete, gömbölyűre mosott köveknek, megtörök ezermillió csillogó gyöngygyé és a ráragyogó napfény opálós színt ad neki. A partokon végig zömök vénheft fűzfák őrzik a patak ágyát.

Mózes, Miska a vízhez ér. Egy szempillantás alatt lekerül a bocskor és beállnak bokáig a jéghideg, kristálytisza, sekély vízbe. Éles szemük pillantása megjárja a kövek alját. Egyszerre csak felcsillan a gyöngyös vízben a pisztráng tűzvörös, pettyes, karcsú teste. Mózes, mint a villám kap utána és kivetí a fűre. Mihály szintoly sikerrel operál. Szaporodik a gyepen a zsákmány.

— „Te Mihály, mi volna, ha most gyünne a vízpásztor?“

— „Mit? Úgy vágnánk bele a vízbe, csak úgy nyekkene. Te a lábát, én a vállat kapnám el, ozt — zsupsz!“

— „No-no, ha csak úgy lehetne, de tán mennénk is, estéledik.“

Kilábolnak a partra, gyönyörűséggel teregetik össze a halacskákat. Méregetik szemmel, van vagy két kiló!

— „Tizenöt pengő“ — mondja Mózes örvendve „ezért érdemes reczkirozni!“ Szépen belerakják sorjába a szatyorba, a mit Mihály oztott, tetejibe „lapit“ és hogy tessék-lassék, gombát illetnek rá!

E művelet közben tör rájuk a vízpásztor. Bitangok, ordítja feljűk, meg ne mocczanjatok. Mihály ijedtében a vízbe ugrik, ellenben Mózes daczosan kinyújtja a nyakát.

— „Hogy hinak ebadták?“

Mózesnek villan egyet a szeme, Mihály fölfogja és megérti. Egy pillantás s a derék pásztor ott keczmereg, káromkodik, a hívős csobogó vízben, hová négy izmos kar segítette.

— „Utánatok lövök kutyák!“ — rikoltja a vizes ember és tápáscodik ki a kövek közül.

De már erre a két virágszál, szatyrostul a sűrűben van, fojtott nevetéssel hallgatják az utánuk menesztett szitkokat. —

Reggel a pesti úr halk kopogásra ébred, nagy kelletlen kinyitja az ajtót. A nyíláson egy kosár szorokodik be szép gombákkal.

— „Nem kell!“ — kiáltja ki, „már megmondtam, hogy nem veszek semmit. Hagyjatok békét a gombáttal, epretekkel, málnátokkal!“

— „A Mózes volnék, instállom“ — és nyomja befelé az ajtót. „Nem gomba az, csak szemszúrásnak van ott; alul vannak a pisztrángok“ és mutatja diadallal. „A mit én megigérek, ugye! no lássa az úr!“ és Mózes minden igyekezete oda irányul, hogy mentől több pénzt srófoljon ki az úrból. Nem mulasztja el, hogy hosszúlére eresztve, el ne mondja a veszedelmet, a mibe forogtak.

Aztán némi czélzás történik, hogy hányan kéri őt a hal miatt, de minden hitvány emberért nem vesződik, pedig summás pénzeket igények.

Az úr elérti.

— „No hát mi az ára?“

— „Csak az úrnak 16 pengő“, — mondja szerényen Mózes — a forintra gondolva, a mit elsikkaszt a közös szerzemény árából.

A pesti úr képe megnyúlik, szí egyet a fogán és ártatlanság

Sok apró angolna-álczát találtak ugyan, de édesvízi angolna-álczát csak keveset, s ezek mind nemcsak hogy nem voltak kisebbek az Atlanti-tengerieknél, hanem már átalakulóban is voltak. Kivétel ebben a tekintetben csak a Gibraltári szorosban, s azonkívül volt, a mely körülményre még visszatérünk.

1910 nyarán folytatták a vizsgálatokat a Földközi-tengeren. Az ekkor fogott angolnaálczák nem voltak ugyan átalakulóban, de szintén mind kifejlődött nagyságúak voltak. Ennek a nyári expedíciónak a végén már minden kétség eloszlott arra nézve, hogy Grassi és Calandruccio és nyomukon maga Schmidt is téves alapon indultak ki, midőn azt tették föl, hogy az édesvízi angolna a Földközi-tengerben ívik, nagy mélységekben. A Földközi-tengerben Schmidték 15 fajhoz tartozó angolnaálczát találtak, a melyek — kevés kivétellel — az évszakoknak megfelelően különféle nagyságúak voltak. Az édesvízi angolna álczája is a kivételekhez tartozott, a mennyiben nagysága csak 60—84 mm. között ingadozott. Ez pedig azt bizonyítja, hogy az édesvízi angolna nem ívik a Földközi-tengerben.

Még meggyőzőbbé válik Schmidtnek ez az állítása, ha egybevetjük dr. Hjort norvég tudós 1910-ben a „Michael Sars“ nevű hajón végzett kutatásainak eredményével. Nevezett tudós az Atlanti-tengeren 44 darab édesvízi angolnaálczát fogott ki, s ezek közül 21, mely az Azóri-szigetektől délre került hálóba, 60 mm.-nél kisebb volt. A kjöbenhavni állattani múzeumban Schmidt egy Andrea nevű kapitány által 40—50 évvel ezelőtt gyűjtött konzervált anyagban több édesvízi angolna-álczát fedezett föl, a melyek az általa gyűjtött körülbelül 900 példány átlagos hosszánál mintegy 3 cm.-rel kisebbek. Ez adatokat az „Ingolf“ dán hadihajón és több dán kereskedelmi hajón végzett kutatásokból nyert legújabb adatokkal egybevetve, Schmidt megállapította,

tudatában — fizet szó nélkül. De megállapítja, hogy ez a székely ficzkó is ért a számlacsinaláshoz.

Mikor a jeles legény megkoczkáztatja, hogy mikor hozzon megint, feleletképpen kiteszkolja Mózes az ajtón s ráfordítja kétszer a kulcsot, nehogy visszazemetelenkedjen egy kis borralalóért!

„No, de legalább megvan a hal!“ — sóhajt fel aztán némi büszkeséggel s leszórva a kosár tetejéről a gombát, a felséges lakoma előzével eltelve gyönyörködik a pirospehelyes, pompás állatokban.

Csak hogy pesti úr tervez és — csendőr végez! Mert íme újra kopognak az ajtón és pedig:

— „A törvény nevében!“

— „Hát e meg már mi?!“ Rosszat sejtve nyitja az ajtót. Biz ott két kakastollas vitéz áll s az egyik fülénél fogva tartja — Mózes!

Mindezt pedig délután tudtuk meg, a mikor a pesti úr hirtelen elutazásáról értesülünk. Az a vízbe dobott „halór“ ugyanis szint-azonképp „székely“ vala s épp ezért nekie is srófon jára az esze! Sejtette ő már régen Mózes ifjú tilosba járását. Most aztán ráismert s hogy megfűröszötték, rohant egyenesen a csendőrökhöz. Gondolta, hogy a hal azonnal nem vivődik rendeltetési helyére, azért állott a fürdőhelyen lesbe reggel a csendőrökkel. Könnyű volt a „tényálladék“ megállapítása. Mert hát Mózes ahhoz a pesti úrhoz „gombás“ kosárral ment be s anélkül jött ki. A csendőrök aztán pártját fogták, már t. i. a pisztrángos kosárnak.

A pesti úr szerencséjére, Mózesben volt annyi betyárbecsület, hogy a rendelést nem árulta el. De hát a 16 pengőről is hallgatott. Amaz se kereste, sőt a mielőbbi elutazást is jónak látta. Még se jó a §-sal összeütközésbe jutni!

Azon az áron azonban Budapesten a legújabb Hotel Ritzben is ehetett volna pisztrángot. Persze romantika nélkül.

hogy az édesvízi angolna $3\frac{1}{2}$ —5 cm. hosszú álczái az Atlanti-tengerben található, még pedig a 18—53 nyugati hosszúsági és 25—41 északi szélességi fokok között. Kiderült az is, hogy a legifjabb eddig ismert álczák csakúgy a tenger színéhez közel élnek, mint az idősebbek, avagy más angolnafajok álczái.

Sikerült továbbá Schmidtnek egy más angolnafaj álczáin a Földközi-tengeren szerzett tapasztalataival közvetve azt is megállapítani, hogy az édesvízi angolna álczaállapota és így pelagikus élete is igen sokáig, egy évnél is tovább tart s bebizonyult az is, hogy a Gibraltári szorosban a felső vízrétegeknek kelet felé tartó áramlásával nagymennyiségű édesvízi angolnaálcza jut be a Földközi-tengerbe az Óceánból. Mivel pedig a Földközi-tengerben fogott álczáknak csak 3—6%-a volt 7 cm.-nél rövidebb, kivéve a harmadik nyugati meridiántól nyugatra és a *Gibraltárban fogottakat, a melyeknek 60%-a volt 7 cm.-nél kisebb és nem átalakuló* és mivel az Atlanti-tengerben nyugat felé nagyságuk tovább csökken, annyira, hogy a 18. nyugati hosszúsági foktól nyugatra 100% volt kisebb: bebizonyítottunk tehát Schmidt állítását, mely szerint az álczák nem a Földközi-, hanem az Atlanti-tengerben kelnek ki s hogy az édesvízi angolna egyáltalán nem ívik a Földközi-tengerben.

Végül azt az előbbiekkal összefüggő kérdést is sikerült Schmidtnek tisztáznia, hogy az ivarérettséghez közel álló, ú. n. ezüst angolna miért található a messinai szorosban oly tömegesen, annak ellenére, hogy ott nem ívik. Minthogy teljesen ivarérett ikrást nem találtak, Schmidt szerint ezt csak azzal magyarázhatjuk, hogy az ezüst angolnák egy részének, midőn az Atlanti-tenger felé tartanak, a szűk messinai szoroson át kell vándorolniok s ott ennek következtében a halászati alkalom igen kedvező.

A dán angolnakutató expedíció, mint a fentebbiekből láthatjuk, igen nagy szolgálatot tett a tudománynak. A mi még hátra van: a 3 és fél cm.-nél kisebb álczák és a peték felfedezése s a mi ezzel egyenlő: az ívóhelyek földrajzi helyzetének az Atlanti-tengeren leendő pontosabb megállapítása már nem egyéb, mint idő és pénz kérdése. Valószínűleg ez sem késik soká s akkor a halbiológiai tudomány egyik legrégebb és legérdeke-
sebb problémája tökéletesen meg lesz oldva.

Az új porosz halászati törvényjavaslat.

(Folytatás és vége.)

Ha a poroszok e törvényjavaslatát a mi meglevő törvényünkkel összehasonlítjuk, több igen lényeges, szinte elvi jelentőségű különbséget veszünk észre. E különbségek magyarázatát nem lehet csak éppen azoknak az országoknak a különbségében, a melyek számára a törvény szól, keresni; hiszen olyan törvényről van szó, a melynek alapját természettudományos igazságokon nyugvó szakszempontok szerint kell megvetni s Poroszország és Magyarország éghajlati és halrajzi viszonyai korántsem annyira különbözők, hogy ezek a szakszempontok ne azonosak legyenek. Éppen azért e javaslat s a mi törvényünk között mutatkozó különbségek legnagyobb részben azt a haladást mutatják, a melylyel e szakszempontok modernebb, helyesebb megítélése jár.

Mindjárt a 2. §-ban is rendkívül fontos az, a mit a *zárt víz* meghatározásáról tartalmaz. Az 1. pont a mesterséges halastavakra vonatkozólag teljesen azonosnak látszik a mi törvényünkkel; azonban mégis különbözik

attól, a mennyiben még a mesterséges halastavak is csak a 2. pont után következő feltétellel tekinthetők zárt vizeknek, vagyis csak akkor, ha azokban a halászat joga csak *egyetlen birtokost* vagy *egyetlen bérlőt* illet, avagy *társulatilag* van szervezve. Ezt a megszorítást a mi viszonyaink között teljesen feleslegesnek tartjuk s a német viszonyok között is érthetetlen. Végre is mesterséges halastavak, még ha két vagy több birtokos létesíti is azokat, csakis azoknak szűk érdekkörét érinthetik s ha közös elhatározásuk kell a létesítéshez, épp úgy fel lehet tenni, hogy közös élhatározással, illetőleg meg-egyezőssel állapítják meg a tavak üzemét. Ehhez igazán felesleges a hatóságnak beavatkoznia.

Annál lényegesebb s figyelemreméltóbb a 2. pont, kapcsolatban az utána következő imént előadott feltétellel. Eszerint *minden víz*, mely más halasvízzel nincs oly *rendszerint**) összeköttetésben, hogy a halak az egyikből a másikba átválthatnának, *zárt víz*, ha a jelzett feltételek — egyetlen birtok, vagy egyetlen bérlő vagy társulati rendezettség — megvannak.

Itt először is jelentősnek tűnik fel az, hogy esetleges rendkívüli összeköttetések nem akadályozzák a zárt víz jellegét. A mi törvényünkben ez a rendszerint szó nincs benne; tehát szigorúbbnak látszik. Azonban ebben a javaslatban sem jelenthet sokat, mert pl. rendkívüli összeköttetéseknek tekinthetők mindenesetre az olyan ritka nagy árvizek, a melyek nem ismétlődnek évenként, de ha az évenként ismétlődő, tehát nem rendkívüli árvizek hozzák meg az összeköttetést, akkor már bizony vitássá tehető a zárt víz jellege. Itt valami határozottabb dologra volna szükség, a mit a német halászok olyan formában követeltek is, hogy az összeköttetés az esetben ne vétessék figyelembe, ha a halak a kérdéses vízből csak kijuthatnak, de vissza abba nem térhetnek. Ezt a követelést a javaslat csinálói azonban nem vették figyelembe.

A legnagyobb különbség a mi törvényünkkel szemben az, hogy a zárt vízzé minősítés feltételei között a vízbirtok egysége, illetőleg osztatlansága egyáltalán nem szerepel, hanem elég, ha azon a halászat gyakorlása *társulatilag* van szervezve, a mi természetesen biztosítja az egységes kezelést. Ezzel a rendelkezéssel, a mely egyébként nálunk is rég hangoztatott kívánság, rendkívül ki van terjesztve a zárt vízzé való válás lehetősége. Ezen az alapon nálunk pl. úgyszólván minden álló víz, kezdve a legnagyobb tótól le a legkisebb tócsáig is zárt vízzé tehető. A dolog nagy gazdasági előnye pedig az, hogy ezeknek a vizeknek intenzívebb, nagyobb anyagi erőt igénylő, de nagyobb hozamot is biztosító művelésére adja meg az alapot. Szakszempontról, megfelelő okszerűséget feltételezve, gazdaságilag csak előnyös lehet, ha az üzemet bénító mindazok a korlátozások kiküszöbölhetők, a melyek csakis a *mások* érdekeire való tekintetből kell hogy fennálljanak.

Nagyon szabadelvűek a 2. § további rendelkezései is, a melyek szerint a hatóság nyílt vizek *egyes részeit* is zárt vizeknek nyilváníthatja, ha azok úgy záratnak el a víz többi részeitől, hogy a törvényes méretekkel bíró halak ne tudjanak ki- s bejutni. Szakszempontról ennek szüksége, illetőleg megokoltsága legfeljebb álló vizeknél lehet, a hol pl. egyes tulajdonosok birtokrészeit esetleg elkerítik a többiektől: azonban minden körülmény között veszedelmes akadályokat gördíthet a vizek annyira kívánatos egységes kezelésének útjába, tehát

szemben a közérdekkel egyesek érdekének kedvez, a mi törvényre nézve soha sem lehet dicséret. Ezen a dolgon még az se enyhít, hogy beviszi a törvénybe a zárt víznek *időtartamhoz* kötött fogalmát s zárt vízzé nyilvánítással kapcsolatban a *kártalanítás* kötelezettségét szemben a többi halászati jogtulajdonosokkal.

Ránk nézve új dolgokat látunk a *halászati jogosultság* fejezetében. Először is *folyamokban* a halászati jogosultság az *államé* (4. §) és pedig oly módon is, hogy a mennyiben valamely vízfolyás az illetékes vízjogi törvény szerint folyammá nyilvánítatik, az állam azon a halászati jogosultságokat megfelelő kártalanítással kisajátítás útján *megszerezheti*.

Nálunk, tudjuk, a halászati jogosultság egyeseké, általában a parti birtokosoké. E szétdaraboltsággal szemben mindenesetre haladás, ha egyöntetű, egységes kezelésbe juthat, vagyis ha legalább a nagyobb vizeken az államé lesz. Így van ez Franciaországban is pl. már I. Napoleon óta. Nálunk is nem egyszer felvetődött már a kérdés, ámbár inkább csak egyes magán-érdekeltek jámbor óhajtasakép. De hogy az egyébként a szabályozási munkálatok kapcsán teljesen állami felügyelet s részben állami kezelés alatt álló folyóinkon a halászat jó kezekben volna, az aligha lehet vitás.

Nagyon figyelemreméltók s röviden mondva, különösen szemben a mi törvényünkkel, nagyon *igazságosak* az 5 és 6. §-ban kifejezésre jutó elvek. Nevezetesen, hogy új elágazásokban, új medrekben, az eredeti, illetőleg régi meder tulajdonosai a jogosultak. De különösen nevezetes a 7. §., amely szerint homlokegyenest ellentétben a mi törvényünkkel, az *ártéren is azt illeti meg a halászat joga, a kit a folyó medrében*. Szakszempontról rendkívüli nagy ennek a rendelkezésnek a hordereje, mert a folyó halászatának *egységes kezelését*, ami pedig az okszerű üzem alapfeltétele, minden időben s minden mértékben lehetővé teszi. Nálunk a törvényünk életbelépte óta érzett tévedése az, hogy a halászat szempontjából oly fontos időszakban, a tavaszi áradások alkalmával, a folyóval halászatilag egy szerves, összefüggő egészet alkotó, de egyébként is halászatilag a folyó medréhez oly szorosan odatartozó árterületeken mások gazdálkodnak, azaz hogy rendszerint garázdálkodnak, mint azok, akik a folyó halászatának gondozásában, művelésében egész éven át fáradnak. Az ilyen lehetetlen állapotnak a megakadályozására minden okszerű törvénynek módot kell adnia. A mi a halászatnak az elborított idegen területen való gyakorlásával járó esetleges érdeksérelmeket illeti, azt igen egyszerűen szabályozza a kártalanítás kimondásával a 9. §.

A halászat gyakorlására vonatkozólag igen üdvös annak a kimondása, hogy *községek* az őket megillető halászati jogot csak alkalmazott halászok vagy bérlés útján értékesíthetik. A *szabad haljogás megengedése tilos*. A bérlések tartama 10 évnél rövidebb nem lehet (13. §) Mind oly rendelkezések, a melyek a községi kezelés okszerűségét biztosítják.

A társulatokra vonatkozó rendelkezések körülbelül hasonló elveken nyugszanak, mint a mi törvényünkben. A német alaposság azonban kétféle társulatot ismer, (16. §) úgynevezett védelmi s gazdasági társulatokat. E részben logikusabbnak tartjuk a mi törvényünket, a mely a társulatok alakítását a szakszerűség, az okszerű művelés szempontjából teszi kötelezővé s az e tekintetben való érdekközösséget teszi meg a társulat alapjának.

A halállomány közös védelme, az emelésére irányuló közös intézkedések önként meghozzák aztán a közös

*) A fordítás szövegéből a „rendszerint” szó tévedésből kimaradt.
Szerk.

gazdasági értékesítést is, illetőleg az utóbbihoz azok, mint előfeltételek, mindenesetre szükségesek.

Új azonban s igen helyes újítás, a mi törvényünkkel szemben az, hogy a társulat elnöke *kényszereszközökkel* járhat el a társulati tagok ellen (29. §) és hogy az ezzel kapcsolatosan kiróható bírságok, valamint hátrálékos járulékok *közigazgatási kényszereljárással* hajthatók be.

A társulatok megalakításánál két érdekes dolog ölik fel. Egyik, hogy a szavazás tulajdonképp a *jogosítványok értéke* szerint történik (43. §). Nálunk tudvalevőleg a vízterület aránya szerint; ezt megállapítani mindenesetre könnyebb. A másik igen jellemző dolog az, hogy a tárgyalásokra a felek oly figyelmeztetéssel hívandók meg, hogy *a meg nem jelenők vagy le nem szavazók szavazatai a többség szavazatához fognak számíttatni*. Ez mindenesetre a legegyszerűbb s a leg-hathatósabb módja annak, hogy az érdekelteket saját dolgaik iránti érdeklődésre rákényszerítsék.

A halászat ellenőrzése szempontjából fontos, hogy a halász távollétében nyílt vizeken halfogásra felállított eszközök *ismertető jellel* látandók el (69. §.).

A halászat védelme tekintetében azonban meglátszik az ipari Poroszország felülkerekedése, mert bizony a 72. §. a víz szennyezése ellen kellő védelmet nem nyújt.

A tilalmi idők s egyéb a fogásra, nagyságra vonatkozó tilalmak nincsenek a törvényben felsorolva, hanem azokról külön rendeletek intézkednek. Ez okszerű is, mert e tilalmak feltételei folytonos változásoknak vannak alávetve s így nem czélszerű azokat a törvény merevségével lekötöni. E tekintetben a mi törvényünk is revízióra szorul.

A *halászat felügyelete* a helyi rendőrhatalóság, illetve külön tisztviselők hatáskörébe van utalva. A mi törvényünk a halászat felügyeletéről egyáltalán nem rendelkezik; csak éppen a halászejgyek ellenőrzéséről, a mi bizony nem elég.

A *büntető intézkedések* között van megemlítve az a figyelemreméltó tilalom, hogy vízfolyáson, a melyen halászati joga nincs, senki sem vihet hajón, tutajon vagy más vízijárművön *csomagolatlanul halászati eszközöket*. Ennek a tilalomnak hiánya nálunk a gyakorlatban már szintén érezhető volt több esetben.

A büntetett intézkedések egyébként hasonlatosak a mi törvényünk intézkedéseivel. (A 91. és 92. § fordításában tévedésből került a „pénzbüntetés és fogság“, helyesen „pénzbüntetés vagy fogság“ olvasandó.)

A mint a megjegyzésekből kivehető, bizonyára semmi nehézségbe sem fog ütközni, hogy a javaslat hasznos részei a mi törvényünk revíziója alkalmával is figyelembe vétessenek.

Tájékoztató

az édesvízi halászatról és halgazdaságról.

Írta: Répássy Miklós. (Folytatás.)

Teletetés.

A halak téli eltartására *a teletető tavak* valók. A halak étvágya télen át egyáltalán csekélyebb; a ponty pedig éppenséggel nem, vagy alig eszik: ezért lehetséges kis területen eltartani, a hol aztán csak levegőről kell gondoskodnunk a számára. Elég levegőt azonban csakis megfelelő friss vízzel vezethetünk oda; a teletetőkön állandóan friss víznek kell átáramlania.

A tenyésztő legfőbb gondja az legyen, hogy a teletetőbe teljesen egészséges és ép anyag kerüljön, mert

csak annak van megbízható ellentállási képessége. Éppen ezért ügyelni kell már a lehalászásnál, hogy a halakkal kíméletlenül ne bánjanak. A hálóból a féloldalt fordult, kimerült halakat kell legelőbb kiszedni. A számoló s osztályozó asztalhoz különösen a továbbtenyésztésre való halakat ne kosarakban, hanem dézsákban egy kis vízzel hordják. A számolás s osztályozás gyorsan történjék; hasonlóan a mérlegelés is.

A halakat aztán nem szabad hevertetni, hanem azonnal a kijelölt teletetőbe kell szállítani. Ha a halakon kimerültség vehető észre, ott kell azokat vízbe helyezni, a hol a teletetőt tápláló friss víz beömlik.

A mint egyszer a halak bent vannak a teletetőben, csakhamar megtalálják a helyüket s különösen hűvösebb idő beálltával nyugalomra térnek. Most aztán már csak arra kell ügyelni, hogy a teletető friss vízzel való táplálása megszakítást ne szenvedjen. Ez esetben befagyhat akármilyen erősen, nem szükséges a jeget törni vagy lékelni. A tápláló víz elvonása azonban, csak néhány órára is, a teletetőbe tett összes halmennyiség elpusztulását vonhatja maga után.

Rendkívül szigorúan kell ügyelni arra is, hogy a tápláló vízbe semmiféle szenny ne jusson; annak teljesen tisztának kell lennie. A legkisebb fertőzés is tönkre teheti halainkat, a mint ott a szűk helyen össze vannak zsúfolva, akár közvetlen mérgezéssel, akár azzal, hogy rothadást idéz elő, a mi a vízben lévő levegő éltető oxigénjét emészti fel.

Nem utolsó gondja végül a tenyésztőnek, hogy a szűk helyen nagy mennyiségben összehalmozott halait a vidra s az ember ellen megvédje, ezért tanácsos a teletetőket jó kerítéssel körülvenni s partjain csapóvasakat elhelyezni.

Általában a teletetőket folyton szemmel kell tartanunk, hogy minden legkisebb bajt azonnal észrevegyünk. Minden zavaró körülménynek az a hatása, hogy a halak téli nyugalomból felriadnak, bódultan úszkálnak ide-oda, igyekeznek a felszínre levegő után — pipálnak — s ha idejében nem jó segítség, oda-fagnak a jégkéreghez s elpusztulnak. Ilyen esetekben legbiztosabb mentség a teletetők rögtön lehalászása; ezt természetesen csak akkor tehetjük, ha tartalék teletetőnk van. Egyébként pedig kutatnunk kell a felriadás okát, a mi pl. a tápláló víz elrekesztése vagy fertőzése is lehet; ha az ilyen okot idejében elhárítjuk, akkor még megmenthetjük halainkat.

Tavaszzal, mikor az idő már felmelegedett s az ár-vizek levonultak — nálunk rendszeren márcziusban — kiűrtjük a teletetőket s a halakat ismét kibocsátjuk a tenyésztő tavakba. A teletetőket aztán sártól, piszoktól gondosan kitakarítjuk, jól kiszárítjuk s így tarjuk egész nyáron át.

Egyes tavak felhasználása.

A mint láttuk, a pontytenyésztés üzeme három fontos munkára oszlik, ezek sorrend szerint: az ivadék nevelése, a növesztés s a hízalás, végül a teletetés. A legtöbb helyet s időt a növesztés s hízalás veszi igénybe, de azért a legegyszerűbb dolog; az ember közreműködése legfőképpen csak a vízbe tett hal megőrzésére s a kihalászására szorítkozik. Az ivadék nevelése s a teletetés azonban már sokkal több gondot kíván.

Szerencsére a pontyivadékok aránylag könnyűszerrel lehet nagy távolságokra is elevenen szállítani. Nevelhetünk tehát pontyot akkor is, ha csak egyetlen megfelelő tavunk van is, mert azt máshol nevelt s máshonnan hozott ivadékkal halasítjuk be. Ez a legegyszerűbb módja a halasításnak.

szerűbb módja a ponytenyésztésnek — tulajdonképpen pontyhízlalás — a mely éppen egyszerűségénél fogva igen alkalmas akármelyik gazdának mellékfoglalkozásul.

A tavasszal behelyezett erőteljes egynyaras ivadék megfelelő ritkább behalásítással őszre 1—1.5 kg. súlyúra is felnevelhető.

Magától értetődik, hogy kétnyaras ivadékkal is népesíthetjük a tavat, sőt *keverten is* egy- s kétnyaras ivadékkal.

Ha elég mély a tavunk, hogy abban a halak át is telelhetnek, két évre, illetőleg nyárra is népesíthetjük egyéves ivadékkal, a melyet aztán a második év őszén halászunk le mint piaci árút. Természetes, hogy az ily tavak csak minden második télen át állhatnak szárazon, a mi termelőképességünk fenntartására kevésbé előnyös.

Értékesítés, szállítás.

A tógazdaságokban, tenyésztett ponty értékesítése csakis ősztől tavaszig, vagyis a téli időszakban történik. Nem volna értelme, hogy nyáron bocsássuk halainkat áruba, mert akkor kihasználatlanul maradnának tavaink. Azonkívül nyáron a szállítás csaknem legyőzhetetlen akadályokba ütközik.

A ponty többnyire élve kerül a piacra; legalább a jobb minőségű árú. Szívós természete mellett szállítása aránylag igen nagy távolságokra is lehetséges vízzel telt hordókban. Miután szállítás közben a hal lélekzésére csakis a szállítóedény vizében levő levegő szolgál, annál megbízhatóbb a szállítás, mentől több vízben mentől kevesebb a hal. E tekintetben igen nagy szerepet játszik az uralkodó hőmérséklet is. Tapasztalat szerint a hideg őszi, téli s kora tavaszi hónapokban 2.5—3.5 hektoliteres hordóban 80—100 kg., a tavaszi s őszi hónapokban 50—80 kg. hal szállítható; meleg nyári időben egyáltalán nem ajánlatos a szállítás. A szállításnál mindig gondoskodni kell arról, hogy a szállítmány *soha sehol ne veszteljen*. Ha ez mégis kikerülhetetlen, akkor a vesztelés ideje alatt a hordókat mozgattatni kell, hogy a víz hullámozása következtében a vízben a levegő felújulhasson, vagy vizüket fel kell frissíteni.

Természetes, hogy nemcsak piacra való halainkat értékesíthetjük, hanem tenyésztési célokra az ivadékot is, ha feleslegünk van belőle.

VI. A pontyval együtt tenyészthető halak.

A pontyos tavakban rendszerint vannak a pontyon kívül más halak is.

Bejuthatnak a tavakba a tápláló vízzel is, de a tenyésztő maga is tesz a pontyok mellé hasznos járulékhalkat.

A hivatlan vendégek közül legkárosabbak azok, a melyeknek ugyanaz a tápláléka, a mi a pontyé, maguk pedig értéktelenebbek nála.

Ilyen silányabb minőségű veszedelmes versenytársa különösen a *közönséges kárász*.

Az ugyancsak ebbe a csoportba tartozó *czompó* újabban néhol nagyon keresett hal, úgy hogy sokszor érdemes a ponty mellett tartani.

A ragadozó halak, pl. a csuka, nagy bajokat is okozhatnak ugyan, különösen az ívó- és növendéktavakban, mert magát a pontyot pusztítják el, mégis a hasznos járulékhalk legnagyobbrészt a ragadozók közül kerülnek ki.

Ezek általában jó húsu értékes halak, többnek a húsa értékesebb is a pontyénál s igen jó szolgálatot tehet-

nek a ponty csekély értékű betolakodó kosztos társainak pusztításával.

Legnevezetesebb s legértékesebb közöttük a *fogas-süllő*, de jól beválik a *harcsa* s módjával maga a *csuka* is.

A hasznosaknak jelezhető járulékhalkat az alábbiakban részletesebben ismertetjük.

1. A czompó.

Közeli rokona a pontynak. Zömök testét igen apró pénz borítja, melyet vastag nyálka fed. Úszószárnyai lekerekítettek, húsosak, lágyak.

Sötét színű, azért nálunk cigányhalnak is mondják. A csendes, iszapos fenekű, meleg vizeket szereti.

Tápláléka azonos a pontyéval, de mégis leginkább a fenéken jár az iszapot túrva. Télen épp úgy pihen, mint a ponty. Nyugodt, félénk hal. Nagyra nem nő; az 1 kg.-os példányok már ritkák. Húsa jó ízű, porhanyós.

Ivuk május-júliusban lapos rétvizekben; igen apró, de nagyszámú ikráját növényekre rakja. Az ivadék nagyon apró s igen lassan nő.

A czompó természetéhez képest az iszapos fenekű, sekély füves tavak felelnek meg neki legjobban.

Az ívó halakat rendszerint a ponty nyújtó tavaiba tesszük. Az ivadék tovább növelésére a pontyhízlaló tavakat használhatjuk; második év őszén 8—10 cm. nagyságra nő s a harmadik évben már elérheti a piacra való $\frac{1}{8}$ —1.5 kg. súlyt. (Folyt. köv.)

JOGESÉT.

A halászati társulatoknak a m. kir. földművelésügyi miniszter rendelete alapján a hatóság által bérbeadott halászati jogáért befolyt tiszta jövedelem a bérbeadás céljából alakított szakaszok mindegyikére nézve külön-külön osztandó fel az illető szakaszbeli jogosítottak között vízterületük aránya szerint.

A m. kir. közigazgatási bíróság a t—i halászati társulatnak a m. kir. földművelésügyi miniszter rendelete alapján a *hatóság által bérbeadott halászati jogáért befolyt jövedelemnek a jogosítottak közt való felosztása tárgyában Sz. varmegye közigazgatási bizottságának 1911. évi december hó 14-én 3786. szám alatt hozott határozata ellen T. község által beadott panaszt 1913. évi január hó 8-ik napján tartott nyilvános ülésében az 1896. évi XXVI. t.-cz 78. §-a alapján tárgyalás alá vévén, a panasznak helyt ad és elrendeli, hogy „a bérbeadott *halászati jog tiszta jövedelme a bérbeadás céljából alakított négy szakasz mindegyikére nézve külön-külön osztassék fel az illető szakaszbeli jogosítottak között vízterületük aránya szerint*“.*

A szóban lévő halászati társaság halászati joga ugyanis az 1888. évi XIX. t.-cz 47. §-ának rendelkezése alapján *nyilvános árverésen bérbeadott és pedig négy önálló szakaszra osztva*. Az idézett törvényszakasz utolsó bekezdése azt rendeli, hogy a bérbeadott halászat tiszta jövedelme a jogosítottakat vízterületük aránya szerint illeti. A törvény az iránt kifejezetten nem rendelkezik, hogy olyan esetben, mint a jelenlegi, midőn *egy társulat halászati joga több önálló szakaszra osztva adatik bérbe*, a tiszta jövedelem az egész területre egységesen, avagy az egyes szakaszokra nézve külön-külön osztassék-e fel? A jelen ügyben a hatóság az előbbi módon járt el; a panaszló az utóbbi mód alkalmazását kéri. A panaszlónak ez a kívánsága jogos, mert a törvény fennebb idézett rendelkezése nemcsak hogy ki nem

zárja, sőt inkább az általános jogelvekkel való összhang tekintetéből megkívánja azt az értelmezést, hogy a több szakaszra osztott történet bérbeadás esetén mindegyik szakasznak tiszta jövedelme az abban a szakaszban jogosítottak között osztassék fel. Ugyanis a *szakaszokra osztás* az illető szakaszba sorozott területnek önálló hasznosításra jogosító *minőségét mutatja*, ebből a minőségből pedig az következik, hogy az ilyen területnek tulajdonosai a jövedelemből való részesítésből másokat kizárhassanak. És a *jövedelemhez való eme kizárólagos jogosultságon* nem változtat az, hogy a terület halászati társulat kötelékébe tartozik, mert a társaság üzemterve kifejezetten megengedi, hogy a társaság keretén belül önálló hasznosításra jogosító területek alakíttassanak, valamint azt is, hogy kisebb területtel bíró társasági tagok közvetlen szomszédjaikkal egyesülve értékesíthessék jogaikat.

Tehát ha a társaság kötelékében az arra alkalmas vízterületek tulajdonosainak akár önállóan, akár szomszédjaikkal egyesülve megengedtetik, az *ilyen területek külön értékesítése*: a hatósági bérbeadás útján külön önálló szakaszokban értékesített területekre nézve is kell, hogy érvényesüljön *minden egyes szakaszra nézve a jövedelemnek a többi szakasszal szemben való kizárólagos külön állása*. (Kelt Budapesten a m. kir. közigazgatási bíróságnak 1913. évi január hó 8. napján tartott üléséből. 909/912. kib. sz.)

Régóta vitatott elvi jelentőségű kérdésben döntött ezzel végérvényesen a m. kir. közigazgatási bíróság. A halászati jogosultságok együttes kihasználása tehát szépen összefér az egész vízterület egyes vízszakaszainak *minőség szerinti* megkülönböztetésével és a jövedelemnek ehhez képest is *méltányos*, lehetőleg a legteljesebb mértékben *arányos* felosztásával. —gh.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

6. Hogyan különböztethetjük meg egymástól a különböző nemű (ikrás és tejes) halakat s különösen a pontyokat? Sz. K.

Feleletek.

A 4. számú kérdéshez (l. Halászat 6. sz.): „A süllőikra ára százszázalékosként 60—80 fillér” — talán sajtóhiba — valószínűleg ezrenként értendő?

Arra a kijelentésre, hogy a süllő nem az ártereken ívik, tisztelettel megjegyzem, hogy több adatom van arra, hogy a Szenna-Blatta ártereket a süllő tavasszal éppen az ívás idejében keresi fel s igen sok ikrás süllőt fogtak ott, de fogtak már levott példányokat is. A tavaszi kacsbázásokra kivonuló vadászok is lőttek az ártereken ikrás és nem ikrás süllőket.

Igen valószínű tehát, hogy miután a süllő éppen az ívás idejében (márczius 10—15-től április végéig, néha május közepéig) tartózkodik az ártereken, ott le is ívik.

Az ártermenti halászok, kiknek bámulatos megfigyelő tehetségét sokszor csodáltam, határozottan állítják, hogy a süllő az ártereken ívik. De más körülmények is emellett bizonyítanak.

Az Ung, Laborcz és Latorcza vize mindaddig, míg a hegyek hóvizeit el nem vezetik, oly zavaros, hogy az ikrákat beiszapolná, ezzel szemben az árterekre feltoluló víz 1—3 méter mélység mellett szinte órák alatt megtisztul s az első szélcsend és tartósabb nap-sugár csaknem langyosra melegíti fel. Gyakran láttam már április elején, sőt márczius végén is fürdőző parasztyerekeket az ártereken.

A süllő itt sok helyen találhat megfelelő növényzetet, zombékokat, sűrű fűzbokrokat stb., hová ikráját lerakhatja, egyszerűen az árter sokkal kedvezőbb a süllő ívására, mint a beágyazott, túlságos mély és zavaros vízü folyók.

E kérdést egyébként továbbra is élénk érdeklődéssel fogom kísérni s tapasztalataimról annak idején be fogok számolni. H. F.

A süllőikrák árára vonatkozó adat természetesen íráshiba; helyesen: „százszázalékosként 60—80 korona” értendő.

Szó sincs róla, hogy a leírt viszonyok között a süllő az ártereken is meg ne ívna, ha ugyanis az árvíz idejében (április) jó s az ártereken elég mély tiszta vizet s alkalmas helyet talál. A kérdésre adott feleletben az a kijelentés, hogy a süllő nem az ártereken ívik, általánosságban értendő szemben pl. azzal a közfelfogással, hogy a ponty meg csak az ártereken ívik, a hol sekély, könnyen átmelegedő vizet talál. Ez utóbbi állapot van meg t. i. rendszerint az ártereken.

Nagyon kérjük azonban a további szíves megfigyeléseket, mert csakis azok alapján tisztázhatjuk az ilyen kérdéseket. Szerk.

6. Az ikrás hálnál az állat hasi oldalán közvetlenül a végbélnyílás mögött *szemölcsszerűen kiálló véggel* nyílik az ikrát kivezető csatorna, a tejes hálnál pedig a tejet kivezető csatornának vége hasítékszerűen behúzódot. Rátéekintve a halra, az ikrás sokkal hasasabbnak tűnik fel, a tejes pedig karcsúbbnak. Mind ez azonban legfőképp az ívás idején vehető észre; akkor tűnnek fel leginkább a nemeket megkülönböztető jelek.

A pontynál a piaczon is szeretik egyes vevők az ikrást a tejestől megkülönböztetni. Őszkor, télen át, a mikor az ivartermékek még nem értek, bíz az nem könnyű dolog. Ha a halat hátára fektetjük, az ikrás hasi fele mindenestre szélesebb, mint a tejesé. Az ikrásnál ilyen helyzetben az is észrevehető, hogy a hason a bőr lötyögössé válik, ott t. i. a honnét az ikratömeg súlyánál fogva lejjebb húzódot.

Egyébként a mesterséggel járó bizonyos gyakorlat mindenestre kell a két nembeli hal megkülönböztetéséhez.

TÁRSULATOK. EGYLETEK.

Az Országos Halászati Egyesület márczius hó 13-án Budapesten tartotta meg *évi rendes közgyűlését* báró Tallián Béla v. b. t. t. elnökle alatt. Jelen volt 62 tag és vendég.

A *tárgysorozat 1. pontja a titkári jelentés* volt, melyben Répássy Miklós titkár az 1912. márczius 28-iki újrakaluló közgyűlés óta történt eseményekről, a június és decemberi havi választmányi ülések határozatainak végrehajtásáról, az eddigi taggyűjtés eredményéről, az egyesület vagyoni állapotáról stb. számolt be. Legfontosabb események: a „Halászat” tulajdonjogának átengedése a földmív. minisztérium részére, a robbantó anyagok forgalomba hozatalának korlátozása, a halászati tilalmak rendezése, különösen az országhatárt alko ó folyókon, a halászati törvény tervezett revíziója, a vízirendőrség szervezése, az élőhalaknak személyvonatokkal való szállítása illetőleg a poroszországi és osztrák vasutakon érvényes szabályzatokhoz hasonló módon való kezelése és végül a sport-horgászat fejlesztése ügyében a földművelésügyi minisztériumhoz intézett felterjesztések, a melyekre már válasz is érkezett többé-kevésbé kedvező értelemben.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette.

A vasúti halszállítások ügyében kiküldött bizottság jelentése alapján a m. kir. államvasutak igazgatóságában közelebről tartandó értekezleten való részvételre báró Inkey Pál, Scheiber József és Zimmer Ferenc tagtársakat kérte fel.

Az eddig jelentkezett tagok felvételét a közgyűlés megerősítette. Jelenleg tehát az egyesületnek 25 alapító és 200 rendes tagja van; a halászati jogtulajdonosokból törvényszerűen alakult 91 társulattól és a társadalmi úton szervezett 15 sportegyesületből azonban eddig összesen csupán 23 csatlakozott az Országos Halászati Egyesülethez. Elnök indítványára a közgyűlés kimondotta, hogy a társulatok és sportegyesületek minél tömegesebb bevonásához a minisztérium erkölcsi támogatását fogják kérni.

A *tárgysorozat 4. pontja* szerint az O. M. G. E. átirata alapján a magyar mezőgazdasági vámpolitikai központ szervezését egyhangú helyesléssel vette a közgyűlés tudomásul és annak ülésein az Orsz.

Halászati Egyesület részéről való képviselőre dr. Goszthony Mihály tagtársat kérték fel.

A számvizsgáló-bizottság jelentése szerint az egyesületi törzsvagyomány 10,230 korona; a miből 6200 koronáért $4\frac{1}{2}$ százalékot jövedelmező zölogleveleket vásároltak, 3216 korona a késmárki takarékpénztárban, a többi pedig a befolyó tagdíjakkal együtt folyószámlára van elhelyezve. A közgyűlés úgy határozott, hogy az egyesületi összes pénzeket valamelyik budapesti nagyobb pénzintézetnél helyezik el s a választmányt ennek lehetőleg mielőbbi foganatosítására utasította; *Kuttner Kálmán* pénztárnoknak pedig tíz éven át önzellenül teljesített pénzkezelésért köszönetet szavazott és a pénztári felmentést megadta.

Az 1913. évi költségvetést 1847 K 16 f bevétellel és ugyanannyi kiadással irányoztak elő.

Egyesületi tisztségviselőikül még a múlt évi június hó 12-iki választmányi ülésen megválasztott *Végh János* másodtitkár-jegyzőnek és *Kuttner Kálmán* pénztárnosnak alkalmazását a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vette és megerősítette.

A közgyűlést megelőzőleg a fenti tárgysorozat az egyesület választmányára is letárgyalta.

A közgyűlés után pedig az Országos Halászati Egyesület nyílt ülésén a m. kir. erdészeti hivatalok részvételével *Simonffy Gyula* kir. erdőmérnök, az O. H. E. választmányi tagja tartott előadást „*A halászati szakianfolyamok*” címmel, melyben a külföldi tanulmányútján szerzett benyomásait és különösen a kincstári vizeknek okszerűbb hasznosítására vonatkozó javaslatszerű véleményét ismertette.

Az általános tetszéssel fogadott előadás után a jelen volt tagok az országos kaszinóban gyűltek össze barátságos vacsorán és a halászat napikérdéseiről folytattak eszmecsere-t. (—gh.)

A vasúti halszállítások ügyében az O. H. E. választmányából kiküldött *hetes bizottság* márczius 13-án báró *Inkey Pál* elnöke alatt ülést tartott, melyen az elnök a m. kir. államvasutak igazgatóságától szerzett felvilágosításokról és lehetőségekről referált. Ennek alapján *Scheiber József* vázlatos javaslatát vették tárgyalás alá, mely főként a Németországban és Ausztriában érvényes szállítási szabályzatokra támaszkodik, hogy ezekhez hasonlóan a magyarországi összes vasutakra egységes élőhalszállítási szabályzat legyen mielőbb megalkotható, mert a halászati belforgalom megkönnyítése, a közlekedés érdeke, továbbá a fővárosi és nagyobb vidéki piacoknak élőhállal való ellátása ezt égetően követeli. A bizottság munkálata alapján az O. H. E. idevonatkozó kívánságait és javaslatait részletes indokolással ellátott kérvényben fogja a kormányhoz és az államvasutak igazgatóságához egyidejűleg felterjeszteni. (—gh.)

A Tiszalök-Tiszadada-Taktaközi Halászati Társulat múlt hó 12-én tartotta rendes évi közgyűlését *Szomjas Gusztáv* elnöke alatt.

A társulat kötelékébe tartozó vízterületet 4 bérlési szakaszra osztották s ennek megfelelően üzemtervüket módosították. Az egységes bérbeadás végrehajtásával az elnökséget bízták meg és elhatározták, hogy egyes bérlési szakaszok 1913. évi június hó 10-étől kezdődőleg 6 évre nyilvános árverésen adassanak bérbé. A jövő évi költségeket 200 koronával irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát kat. holdanként 24 fillérben állapították meg. Végül a tisztújítás során elnökké: ifj. dr. Korniss Ferenczet, alelnök-igazgatóvá: *Szomjas Gusztávot* újra megválasztották.

Az Országos Halászati Egyesület rendes tagjaiul jelentkeztek újabban:*) 190. Concha Ferencz Budapest, 191. Benkó Béla Budapest, 192. Körösi Vilmos Budapest, 193. Francisci Árpád Budapest, 194. Eyssen Károly Budapest, 195. Fritsch Árpád Budapest, 196. Bény-Garamtoroki Halászati Társulat Nána, 197. Koncz István Újvárfalva, u. p. Somogyárd, 198. Alcsiszigeti Halászati Társulat Szolnok, 199. Wein Károly Késmárk, 200. Tizsaeszlar-Taktaköz-Tiszadada Halászati Társulat Tiszalök.

*) L. a „Halászat” f. évi 3—5. számain.

VEGYESEK.

Halálozás. Becze Antal Csik vármegye ny. alispánja, a vaskorona-rend lovagja, a Csikszeredai Halásztársaság elnöke márczius 18-án Csikszeredán 72 éves korában elhunyt. Az elhunyt a Csikszeredai Halásztársaság megalakítása és vezetése körül szerzett a halászat körében is érdemeket.

A vízjogi törvény kiegészítéséről és módosításáról törvényjavaslatot fogadott el a képviselőház f. évi márczius 1-én tartott ülésén, a javaslatot azóta a főrendiház is letárgyalta s így rövid idő alatt szentesítése is biztosra vehető.

A törvénykiegészítés a *közegészségügy javítása, a folyamhajózás előmozdítása és a közigazdaság fejlesztése* érdekében készült. Ez utóbbi vonatkozásában érdekli a halászatot is, a mennyiben a *víz-tárolók* létesítését a kisajátítási jog igénybevételével is lehetővé teszi, előrelátható tehát, hogy azok hazánkban is nagyobb számban fognak készülni. A víztárolók egyrészt maguk is alkalmasak bizonyos mértékben halászati kihasználásra, másrészt elfogják mozdítani a vízjárás szabályozását s az áradások visszatartásával, illetőleg raktározásával, aztán pedig egyenletes lebecsítésével módot fognak adni a gazdasági vízhasználatok, tehát a halasgazdaságok fejlődésére is.

Húsliszteladás a fővárosnál. A székesfőváros állategészségügyi telepe az 1913. évben előállítandó húsliszt értékesítése végett, a már ismertetett feltételekkel (l. Halászat f. évi 3. számát) újabb pályázatot hirdetett f. évi márczius 30-ára. Az ajánlatok márczius hó 31-én bontattak fel a tanácsi VIII. közlekedési ügyosztályban.

Ez a határidő bizony egy kissé elkésett a halászatra nézve. Az előrelátó tőgazdáknak már gondoskodniok kellett a haltakarmányról, alig hiszszük tehát, hogy a pályázaton haltenyésztőink részt vettek volna.

Halászati szakelőadás a hódmezővásárhelyi gazdasági egyesületben. Hódmezővásárhely város törvényhatósági bizottságának kérése, illetőleg a földművelésügyi minisztérium rávonatkozó rendelete alapján az Országos Halászati Felügyelőség kiküldöttje, *Végh János* kir. mérnök márczius hó 16-án szakelőadást tartott a 800 tagot számláló városi gazdasági egyesületben. Az előadó részletesen ismertette a mesterséges haltenyésztés általános elveit, műszaki és üzemi feltételeit, azután helyi vonatkozásai miatt különösen a *meglevő ártézi kutak vízfeleslegének felhasználásával*, esetleg téglá- és vályogödrökben is létesíthető kisebb házi halastavak kezeléséről, a halak mesterséges táplálásának lehetőségeiről, végül pedig a teljesen sivár, mezőgazdaságilag hasznavehetetlen szikes területeknek halászati hasznosításáról és halastavak révén való feljavításáról értekezett. *Gyakorlati példák* adataival beigazolta, hogy az ily módon, kedvező viszonyok között halastóvá alakított területek katasztrális holdanként és évenként átlagosan mintegy 100 koronát jövedelmeznek, sőt ezeknek az erősen szikes területeknek kilúgozása, illetőleg a káros hatású sziksonak kimosatása oly mértékben is lehetséges, hogy azok mezőgazdasági növények (czukorrépa, kukorica, búza, csalamádé stb.) termelésére is alkalmasakká válnak; így a halastavak területe 4—5 évig tartó vízborítás után a rendes mezőgazdasági vetésforgóba is szépen beilleszthető s 2—3 évig szántóföldül is használható. Körülbelül annyi kat. hold alakítható át halastóvá, ahányszor 20 m³ vizet ad a kút naponként. Az előadás egész anyagát egyébként közölni fogjuk a „Halászat”-ban.

A pisztrángos vizeken való orvhalászat egy igen szellemes, de annál veszedelmesebb módját a következőképp írja le a tisztességes halászat egy felvidéki barátja:

Az orvhalászok kiválasztják a pisztrángos patak jól ismert zubogóit, nagyobb vizesését, a mely alatt a sziklákon gyöngygyé omló kristálytiszta víz mely csendes katlant tölt meg; e katlanokban állnak a pisztrángok, várva a lerohanó vízhorda prédára. A tiszta vízben jól láthatók, a mint lomhán, úszószárnyaikat alig mozgatva, lesik a zsákmányt, de viszont ők is rögtön észreveszik a kívül történő dolgokat; elég egy kis zaj, egy átsuhanó árnyék s rögtön szétfutnak

s menekülnek szokott rejtekhelyeikre, a vízvájta padmalyok alá. Amúgy könnyűszerrel bizony nem lehet hozzájuk jutni. Az orvhalászok tehát hadicselleg élnek.

Kosarakkal és szákszerű kis hálókkal indulnak munkájukra. A vizeséhez érve, afölött helyezkednek el s kosaraikat megtöltik jó agyagos földdel; egy részük pedig köveket gyűjt a víz partjára. Aztán adott jelre egymásután kezdik döntögetni a vízbe a kosarak tartalmát; a víz természetesen megzavarodik az agyagos földtől. Már maga ez az iszapos víz is azt juttatja az alatt leső halak eszébe, hogy valami áradás közeledik; de még inkább hiszik azt, mikor fent levő jóakaróik lehető nagy zajjal s robajjal elkezdik az összehordott köveket a mederbe vagdosni. Alulról bizony nem veszik észre, hogy csak afféle színpadi műzivatarról van szó; a kövek csattognak, gördülnek lefelé, mintha a nagyerejű ár hajtana már azokat és a halak ijedten menekülnek odalent a padmalyok alá, hogy le ne sodortassanak. Az iszapos vízben a nagy zaj közepette a megriadt állatok aztán se látják, se hallják, a mikor azok az orvok, a kiknek az a szerepük ebben a szomorú színjátékban, közelednek feléjük, végig kotorva hálóikkal parti rejtekhelyeiket, egyszerűen kimeregetik őket, bővebb zsákmányhoz jutva néhány perc alatt, mint más tisztességes halász napokon át.

Szerencsére az efféle manipulációt nem lehet nagyon észrevétlenül végezni, aztán a ténykedés is bizonyos helyekhez van kötve, azért a halászat felügyeletével megbizottaknak egy kis figyelem mellett könnyű azt megakadályozni.

A kockás sikló halpusztításának különös módjáról érdekes megfigyelést közöl **dr. Lovassy Sándor** a Természettudományi Közlöny f. évi 4. számában.

A kockás sikló (*Tropidonotus tessellatus* Laur.), melyre a hátán végigfutó, négyzögű vagy kerek foltokból álló öt sötét foltos jellemző, mint délkeleti állat nagyon kedveli a melegebb vizeket. A készthelyi Hévíz tavának sekélyebb részein figyelte meg dr. Lovassy e „vízi kígyó” halászásának következő módját:

Ha valamely lesőhelyről, vízből kiálló tuskóról vagy kőről meglátja, hogy apró halivadéknak ritmusosan haladó csoportja közeledik, hirtelen a vízbe csúszik, kevéssel a víz feneké fölötte mintegy eléjük is úszik, majd letelepedik a fenékre s a fejét oly magasra emeli, hogy a közelgő halivadék magasságában legyen. Most testének rézsutosan felemelt részét ingalengéshez hasonlóan jobbra-balra hajlongatja, mintegy a vízfolyás okozta valamely galy vagy más növényrész mozgását utánozva s eközben a gyanútlanul áthaladó apró halból, anélkül, hogy a száját különösebben kinyitná, egyiket a másik után szippangatja be; 8—10 kis hal elnyelése után, mint a ki jól végezte dolgát, a víz tükre alatt tovább úszik megszokott helyére.

A bécsi gazdasági körök Trieszt székhelyvel 1.2 millió K alaptőkével a tengeri halkereskedelem céljait szolgáló vállalat alapítását határozták el. Elsősorban Bécs halszükségletének fedezését vették programjukba.

Budapesti halpiacz. A márcziusi halpiacz forgalma a husvéti és az izraelita ünnepek hatása alatt, bár nagymennyiségű halat dolgozott fel, mégsem ütötte meg a tavalyi és az előző évek mértékét. Az árak eleinte magasak, de szilárdak voltak, de a váratlanul megjelenő román jegelt hal nagyon lerontotta azokat. E nagyobb arányú behozatal a jóval drágább élőponty fogyasztására is mérseklőleg hatott.

Az ünnepek nagybani fogyasztását hozzávetőleg 300 q-ra lehet becsülni, de a mennyiségből még körülbelül 25% a kiskereskedőknél vár eladásra. Hogy az ünnepek a készletet nem emésztették egészen fel, az a román és orosz behozatalnak tudható be. E fennmaradt halmennyiség még 8—10 napig fog a piacon uralkodni és ha addig újabb nagyarányú román küldemények nem érkeznek, az árak emelkedésére számíthatunk; ismét létrejönnek majd a régi magas árak, minőket az ünnepek első felében jegyeztek a piacon.

Április elsejével megkezdődik a halászati tilalom, ez azonban nem sokat változtat a piacz helyzetén, mert a piaczról ez okból visszamaradó mennyiség igen csekély; sajnos, idevágó törvényünk végrehajtása nem elég szigorú és az ellenőrzésről nem gondoskodik kellőleg.

Mint érdekes jelenséget említjük meg, hogy míg az ünnepek előtt a kecsege ára 10 K volt kilónként, addig most az az ünnepek után 3—5 K, mert a Száváról nagyobb mennyiségben került föl a piaczra.

Tógazdáink tavaik benépesítésével vannak elfoglalva. Ez az ő vetésük, a mit nagy gonddal végeznek, hogy azután az aratás is bőséges legyen.

A budapesti piacz halárai nagyban:

Viza és tok	2:40—2:80	kor.-ig
Kecsege nagyság szerint	3'—4'—	"
Süillő nagy	2:40—3:20	"
Süillő közép	—	"
" apró	1:80—2'—	"
Élő ponty nagy	1:80—2'—	"
" " kö.ép.	1:50—1:80	"
" " apró	1:40—1:60	"
Harcsa vágó	2:40—3:20	"
" közép	2:10—2:50	"
Jegelt ponty	1'—1:10	"
Czompó élő	1:50—1:80	"
Csuka élő	1:40—2'—	"
" jegelt	1'—1:10	" Cz.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. F. Ungvár. A kért lapszámot megküldöttük. A kérdéshez való hozzászólás érdemi részét közreadtuk; az ár megjelölésénél tényleg hiba csúszott be, azt is helyesbítettük.

Kitünő, szapora, olcsó haltakarmány!

Ne adjuk többet pénzünket a külföldnek, hanem vásároljunk itthon! Bármilyen mennyiséget, konkurrens áron, szállíthatok azonnal! Ajánlom Ausztriában már is igen jól bevezetett haltakarmányfőlésegeimet, ú. m.: **száritott és darált húst korongokba préselve**, nem tévesztendő össze holmi döggöktől származó kiégetett szappangyári hulladékkal! A halak alta'ában mind igen szeretik, nagyon tápláló és a mi a fő nagyon szapora. **100 kiló 32 K. Törmelék-rizs 100 kiló 25 K; rizliszt 100 kiló 18 K**, továbbá hámozott borsótöredék, **vérliszt, csontliszt** stb. sokkal olcsóbb, mint bárhol is! Miután az árak igen váltakoznak, azért igen ajánlom tisztelt vevőimnek, hogy a szükséges mennyiség felemlítésével tölem árajánlatot kérjenek az áru lekötése céljából! Kívánatra szállítom a **száritott halakból készített lisztet** is! **A TURUL füllesztő** (főző) mesésen vált be fentti takarmányok elkészítésénél. Minden racionálisan kezelt halgazdaságban kell, hogy meg legyen! Kapható különböző nagyságokban, leírást igen szívesen küldünk költségvetéssel egyetemben. **A VIDRA** a halgazdaság réme, mesésen vonzódik a kitétt törhöz, ha azt **Storcz** udv. vadász csalijával kezeltük. **Egy doboz 2 K.** — A hazai halgazdaságok szíves pártolását kéri:

WIRKER J. Óranggal gyógyszerháza és laboratóriuma erdő- és mezőgazdasági kártékonyok ellen

Rákoskeresztúr Budapest mellett. :: József Főherczeg Öfensége udv. szállítója.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halásmester, es. és kir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

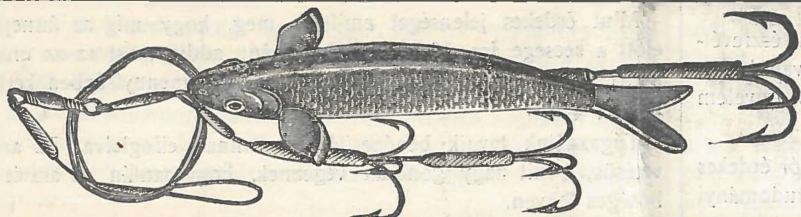
Pontyivadék

egynyaras, gyors növésű, mintegy 10 métermázsa, jutányosan eladó a

gróf **DRASKOVICH**-féle tógazdaságban, Németújvár, Vas megye.

Mindennemű halászati hálóban, haláskötélben, halászszinegben

legolcsóbb bevásárlási forrás **ADAM MIKSA BUDAPEST**, IV., Ferencz József-rakpart 6.

Halászati kellékek

angol, amerikai és saját gyártmány nagyban és kicsinyben e helyen:

Joseph Oszvalds Nachf., Wien, I., Wollzeile 11.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

Pallini báró INKEY PÁL iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, amerikai törpeharcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira, valamint megtermékenyített süllőikrák is.

Árjegyzéket kívánatra szívesen küldünk.

Vasúti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa. Posta és távirat: Iharosberény.

CHEMISCHE FABRIK SCHLUTUP

Dr. Max Stern

Schlutup, bei Lübeck.

A kitűnően bevált

I-a SCHLUTUPI HALLISZT

egyedüli készítője.

Rendkívül nagy **halhúsgyarapodás** csekély termelési költség mellett. Feltűnő jó eredmények **pontyoknál**, czompóval való vegyes benépesítés mellett, valamint **pisztrángoknál**, különösen **zsenge ivadék- és növendékhalaknál**.

HALGAZDASÁGHOZ VALÓ ESZKÖZÖK: PISZTRÁNGIKRA-

KÖLTŐEDÉNYEK, halivadékszallítóedények, AQUARIUMOK

stb. készítésében specialista. Az országos halászati felügyelőség szállítója.

LAMMEL FERENCZ, bádogos- és szerelőmester, Budapest, VIII., József-utca 17. sz.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősz és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított **wittingau** pontyot és anyapontyot, bajorországi **aischgründi** 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrákat és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.